

Framsteget och folkstyrelsen

Mellan de fyra demokratiska partierna råder väsentligen enighet i grundsatser och allmän åskådning. De är eniga om själva folkstyrelsen, vars införande och befästande varit liberalismens stora uppgift i svensk politik. De håller alla på ett starkt försvar; på detta område ligger högerns viktigaste insatser. De driver i samförstånd socialreformism och socialpolitik; att socialdemokratien här varit föregångare bör erkännas av alla. Denna gemenskap har vi skäl att vara glada och stolta över. Vi behöver inte, trots kampanjens överdrifter och upphetsning, gå till val i känslan av förbittring och hat. Valet gäller viktiga ting, men någon omkastning i de stora linjerna kan det inte medföra, och ingen demokrät önskar att så skulle ske.

Utänför gemenskapen står det kommunistiska partiet. Trots alla avslöjanden om de ryska ledare som partiet tidigare dyrkat, trots övergrepp och spionerier, fortsätter detta parti att slaviskt betjäna sina herrar i Moskva. Partiet har på tio år gått tillbaka från mer än elva till mindre än fem procent av väljarkåren. Det bör nu kunna förminsкас till total betydelselöshet.

Varför strider de demokratiska partierna, då de i det huvudsakliga är ense? Vid detta val framstår själva förvaltningen av makten som den stora frågan. Efter andra världskrigets slut har vår nationalinkomst stigit med över trettio procent. Produktionsökningen har varit jämn och stark, allas sysselsättning har varit och är tryggad. Men denna framgång, betingad av arbete och företagsamhet — inte, som några söker inbillas oss, av byråkraternas i Kanslihuset —, har inte utnyttjats så väl som kunnat ske. Vi talar med rätt om vårt välstånd, men hundratusentals vuxna och barn söker förgäves bostäder och skolplatser, penningvärdet har försämrats med 50 procent efter kriget. livsme-

delspriserna har stigit mer än lönerna. Det behövs nya krafter och nya linjer för att vi skall få rättelse, för att produktionen skall insättas på bästa sätt. Inom alla områden där det offentliga ingripandet varit helt avgörande har tillfredsställelsen av behoven stagnerat eller gått tillbaka.

Med det långa styret har känslan av maktfullkomlighet och trygghet vuxit hos de styrande. Trygghet och jämn sysselsättning är bra i allmänhet, men inte när det gäller statsråd. De som är utsedda att förverkliga folkets önskningskommer att se sig själva och att uppträda som chefer, oansvariga och oavsättliga. De börjar besvara all kritik, hur berättigad den än är, med snäsor och undanflykter. De båda grupperna i regeringen gör upp sina affärer, sina kompromisser med en hänsynslöshet som bygger på övertygelsen att deras väljare följer dem med vanemässig lydnad. Den hållningen stöds av att de flesta politiska frågor nu för tiden är svåra och invecklade från lekmannens synpunkt. Men att det behövs en ändring, en upptryckning, mera ansvar och iver på taburetterna, det bör ändå kunna förstås, då svikna löften, skrinlagda planer och vinglet mellan olika åtgärder försvaras med en nonchalans som i varje kritik ser ett slags uppstudsighet.

Det hör till denna de styrandes hållning att de avvisar krav på en fördelning av makten och på ökad makt hos det väljande folket. En demokratisk samregering, önskad av en stor folkmajoritet, skulle innebära en upptryckning av regeringsarbetet och framför allt en vidgad demokrati; ty i vår tid, då statens och styrelsens befogenheter är ojämförligt mera omfattande än förr, kan de politiska riktningarna få sitt berättigade inflytande blott genom delaktighet i den högsta förvaltningsmakten. Men regeringen säger nej. Den säger också, trots program och utfästelser, nej till beslutande folkomröstning. Den vill fråga väljarna när det passar den — såsom i den orimliga omröstningen om trafiken — men den vill inte gå med på en beslutande folkomröstning, som kan egga det sakliga intresset och göra det möjligt för hela folket att någon gång göra annat än välja sina herrar för fyra år.

En ändring är behövlig; för att förbättra politiken, så att vi inte mitt i välståndet skall sakna bostäder och skolor, för att minska den trygga självtillräckligheten hos de styrande, för att vidga folkets direkta makt. En röst för folkpartiet är en röst i den riktningen.

10 16/9

Kristen nationalism i Japan

PASTOR Ingmar Ström har i tidsskriften Vår kyrka angräpat den framställning som jag i en artikel om kristendomen i Japan ("Korset och svärdet", 26/6) givit av de kristna samfundens uppträdande under den nationalistiska perioden omkring 1930—1945. Han påstår att jag ensidigt betonat samfundens benägenhet att böja sig för eller helt anknyta till nationalismen och att rent av söka förneka sina kristna lärare med den kejsardyrkan som tidigare ansetts utgöra en speciell, för kristendomen helt främmande religiös kult. Att min karaktäristik i huvudsak är riktig tycks pastor Ström inte vilja förneka, men han söker dra dess objektivitet i tvivel genom att citera några rader från en uppsats av dr Sam Sköld i Svensk Missionstidskrift 1955. Vid en genomläsning av dr Skölds uppsats finner jag emellertid att han i det huvudsakliga sagt nästan precis detsamma som jag: "Fram emot krigstiden pressades de kristna alltmer att deltaga i offentliga hedniska patriotiska ceremonier... Att bevara sitt anseende som en god patriot blev viktigare än något annat. Denna väg mot kompromissens traskmarker vandra- des så småningom... De flesta pastoreorna och deras församlingar böjde sig. Drivna av sitt patos för patriotisk kristendomssyn, isolerade från världen i övrigt, gav de efter alltför länge... De som stött emot och utkämpat trons goda kamp var skingrade och svaga..." Pastor Ström tar emellertid särskilt fasta på att Sköld erinrar om att en del kristna — ostridigt relativt sett ett fåtal — verkligen satte sig emot omvandlingen. Naturligtvis är det riktigt; det fanns grupper inom alla politiska och religiösa riktningar som gjorde motstånd, men det väsentliga är att detta motstånd var svagt och att de kristna såvitt jag kunnat finna i detta hänseende inte intog någon särställning. Det främsta arbetet om dessa frågor — egendomligt nog inte uppmärksammat av dr Sköld — är D C Holtoms berömda bok om shintoismen, där han i flera kapitel också tar upp den kristna håll-

ningen till nationalismen. Holtoms bok är enligt vad som skrivits och sagts från olika håll den ojämförligt bästa framställningen i ämnet; den upplaga jag begagnat utkom 1947, och den ger en lika mörk bild av de religiösa samfundens undfallenhet, anpassning och aktiva medverkan som jag givit. Holtom är icke blott en framstående forskare, utan också kristen och tidigare missionär, och jag är övertygad om att hans utomordentligt ingående och med citat och hänvisningar rikt dokumenterade redogörelse inte är tillrättalagd till nackdel för de kristna samfundet.

HERBERT TINGSTEN